

JAARBOEK

VAN HET

EUROPEES

GENOOTSCHAP

VOOR

MUNT- EN

PENNINGKUNDE

20
23

INHOUDSTAFEL

Verantwoordelijken van het EGMP en afdelingen van het EGMP	I
Verslag van de AV van het EGMP FV in Dendermonde (27/V/2023)	V

Luk BEECKMANS

Weelde 2021 – Een depot met gouden en zilveren munten uit de 16 ^{de} eeuw	1
--	---

Philippe BODET

Proeve van slagmateriaal waarmee komvormige Byzantijnse <i>histamena</i> werden geslagen	17
--	----

Jozef DEWULF

Brugse armenpenningen: De Schodt <i>versus</i> Minard[-Van Hoorebeke]	38
---	----

Joris FREDERICKX

Modellen en speelgeld met Britse <i>royals</i>	74
--	----

Jeannine JACOBS-DE CONINCK

Het <i>Infamie</i> -draagteken van 1829	82
---	----

Jan MOENS

De concrete toepassing van de vrije aanmunting van edel metaal door de muntateliers in onze gewesten	94
--	----

Jan PELSDONK

Noodmunten van wisselend allooi – De metaalsamenstelling van noodgeld uit de Zuidelijke Nederlanden en Noord-Frankrijk in de collectie van Teylers Museum (NL)	107
--	-----

Jakob VANDENBERGHE

De munten van Congo-Vrijstaat 1887-1908 – Wiener <i>versus</i> Dubois, een kunsthistorische analyse	131
---	-----

Jan MOENS

Recensie van Jean-Claude MARTINY, <i>Paper Money of Congo</i>	196
---	-----

DE CONCRETE TOEPASSING VAN DE 'VRIJE AANMUNTING' VAN EDEL METAAL DOOR DE MUNTATELIERS IN ONZE GEWESTEN

Jan MOENS *

Inleiding

NUMISMATEN DIE ZICH INTERESSEREN in het muntwezen van onze Gewesten vanaf pakweg de 14de eeuw kunnen zich verdiepen, eerst en vooral in talrijke archiefstukken die hieromtrent nog bestaan (met primaire bronnen zoals muntordonnanties, -instructies, -rekeningen, verslagen over disputen, enz.), en daarnaast ook in een aantal uitstekende publicaties die mede op basis daarvan al zijn verschenen. Dankzij deze informatiebronnen hebben we een goede kijk op de toenmalige werking van de muntateliers, met de verschillende productiestappen en de controles daarop. Maar één aspect schijnt enigszins onderbelicht te zijn gebleven, nl. hoe het regime van de zgn. 'vrije aanmunting' van edel metaal concreet werd toegepast.^[1] Dit maakt het voorwerp uit van deze bijdrage.

Om de ideeën te vestigen, is het nodig eerst het begrip 'vrije aanmunting' te omschrijven, een economisch-monetaire term die als dusdanig pas in de 19de eeuw in voege is gekomen (Frans: *frappe libre*, Engels *free minting*^[2]). Daarmee werd aangegeven dat particulieren hun edel metaal konden laten vermunten tot volwaardige gangbare speciën, waarvan de karakteristieke natuurlijke door de Overheid waren bepaald, maar zonder dat deze laatste beperkingen oplegde aan de hoeveelheid metaal die aldus kon worden vermunten. Vanzelfsprekend gebeurde zulks tegen een door die Overheid vastgelegde vergoeding van de eigenlijke productiekosten (*brassage*) en van het muntrecht van de vorst (*seigneurie*).

Deze mogelijkheid bestond al vóór de 19de eeuw, maar van wanneer ze juist dateert, is nog altijd voorwerp van discussie (zo is bijvoorbeeld de vraag nog steeds niet onweerlegbaar beantwoord of 'vrije aanmunting' was toegelaten in de Romeinse

* Met dank aan Willy Geets, Jean-Claude Martiny en Johan van Heesch voor hun medewerking.

[1] De aanmunting van munten met een fiduciair karakter, d.w.z. waarvan de intrinsieke waarde (ver) onder de officiële koers lag, was voorbehouden aan de overheid en dus niet 'vrij'.

[2] In de VS was in het laatste kwart van de 19de eeuw een machtige lobby actief van eigenaars van zilvermijnen, die aan het begrip '*free minting [of silver]*' nog een extra-dimensie wensten te geven: niet alleen moest volgens hen het zilvermetaal zonder beperkingen mogen worden aangeboden om te worden vermunten aan de officiële koers van \$ 1 voor 371,25 grains (ca. 24 g) zuiver zilver, maar bovendien zou die vermunting gratis moeten zijn, dus op kosten van de Overheid ('*free*' heeft in het Engels inderdaad ook de betekenis van 'gratis', 'zonder vergoeding'). Ze kregen in zoverre voldoening, dat de Amerikaanse Overheid bij wet verplicht werd hun zilver aan te kopen aan de marktprijs (maar die lag toen merkkelijk lager dan de officiële koers), voor een bedrag dat schommelde tussen \$ 2 en 4 miljoen per maand, en dat metaal dan op kosten van de Schatkist te vermunten. De eis van '*free silver*' werd in de VS tegen de 19de/20ste eeuwwisseling trouwens een politiek twistpunt bij de presidentsverkiezingen.

Bent u geïnteresseerd in het vervolg van dit artikel?

***Neem dan contact op met het EGMP
voor de aankoop van het Jaarboek 2023***